

การเจรจาและระงับข้อพิพาท

ม.ล.สุรชัย สุประดิษฐ์

กลุ่มเจรจาและระงับข้อพิพาท

สำนักกฎหมาย ส.ป.ก.

ภารกิจ: กลุ่มเจรจาและระงับข้อพิพาท สกม.

- 1.ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์การใช้การตีความ เปรียบเทียบ รวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 2.ให้คำปรึกษาข้อร้องทุกข์ ข้อร้องเรียน เกี่ยวกับที่ดินทำกินของเกษตรกร กลุ่มและ องค์กรต่างๆ และข้อพิพาทเนื่องจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- 3.กำหนดกรอบแนวทางการพิจารณา ข้อร้องเรียนและข้อพิพาท ประนีประนอม และระงับข้อพิพาทของเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดิน
- 4.แก้ไขปัญหาข้อเรียกร้อง เจริญต่อรอง และระงับเหตุการณ์ข้อเรียกร้อง
- 5.ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหตามนโยบาย กษ. กรม. และพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการของรัฐ

การจัดกลุ่มสภาพปัญหาข้อร้องเรียนและข้อพิพาท ในเขตปฏิรูปที่ดิน

- 1. ไม่มีที่ดินทำกิน หรือ มีที่ดินแต่ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ
- 2. ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดิน : แนวเขต การถือครอง และกรรมสิทธิ์
- 3. ผู้ได้รับผลกระทบจากมลภาวะหรือปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุญาตหรือยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน และการดำเนินงานของ ส.ป.ก. ในแต่ละขั้นตอน
- 4. ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการของรัฐ

ผู้ใดที่ดินร้องขอที่ดินทำกิน

กรณีเป็นรายบุคคล

ส.ป.ก จังหวัด

กรณีเป็นกลุ่ม

ผู้ร้อง

ยื่นคำร้องขอที่ดินทำกินต่อ ส.ป.ก.จังหวัด

ตัวแทน

ส.ป.ก. จังหวัด ตรวจสอบคุณสมบัติผู้ร้องขอแต่ละรายตามแบบที่ ส.ป.ก. กำหนด

ส.ป.ก. จังหวัด ตรวจสอบข้อมูลผู้ร้อง กับ ทะเบียนการแก้ปัญหาสังคม และความยากจนเชิงบูรณาการ (สย. 1)

ส.ป.ก. จังหวัด แจ้งผลการพิจารณาคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์การจัดที่ดินแก่ผู้ร้อง ซึ่งขาด
คุณสมบัติเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมและดำเนินการต่อไป

ส.ป.ก. จังหวัด นำเสนอให้ ส.ป.ก. พิจารณาดำเนินการทุกเดือน

คปจ.

กรณีรายบุคคล

ส.ป.ก.

ส.ป.ก. จังหวัด นำผลการตรวจสอบ
คุณสมบัติเสนอ คปจ. เพื่อทราบ

ส.ป.ก. มีงบดำเนินการ

ส.ป.ก. ไม่มีงบดำเนินการ

คปก.

กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์

กรม.

ดำเนินงานตาม
แผนงานของ ส.ป.ก.

การให้บริการ แก้ไขปัญหาข้อพิพาท ข้อร้องเรียน

เป้าหมาย : 3,200 ตำบล ปฏิบัติงาน ไตรมาส 1-4

ขั้นตอนการดำเนินงาน

รับเรื่อง

ตรวจสอบข้อเท็จจริง/ข้อกฎหมาย

ประสาน/ตรวจสอบในพื้นที่/หาข้อยุติ

แจ้งตอบผู้ร้อง

รายงานผล

แนวทางทางปฏิบัติในการดำเนินคดี (ในเขตปฏิรูปที่ดิน)

ตามหนังสือ ส.ป.ก.ที่ กษ 1205/ ว 660 ลงวันที่ 6 ตุลาคม 2540

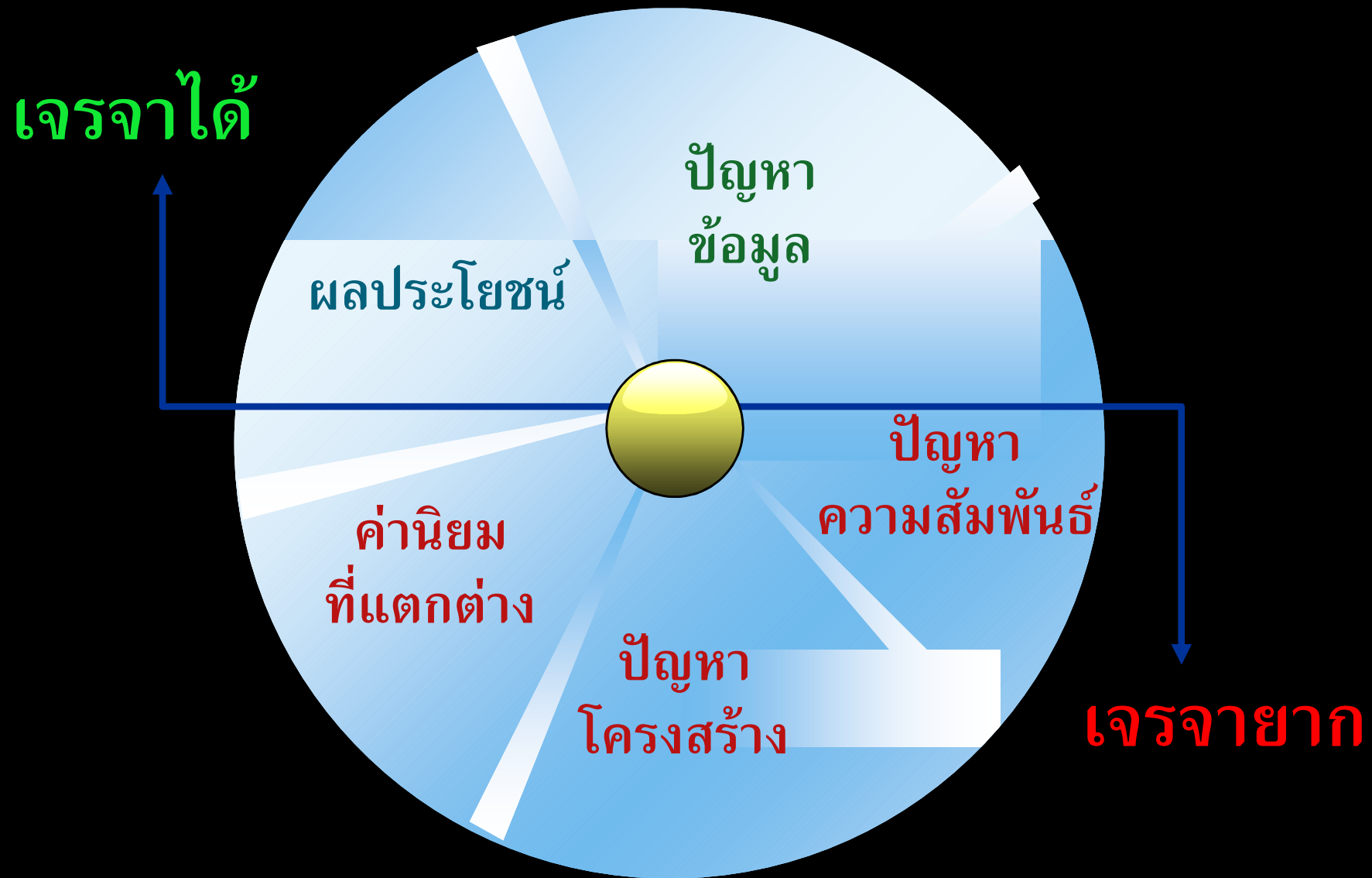
และ กษ 1204/ว 883 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2546

- กรณีเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินมีข้อพิพาทหรือโต้แย้งสิทธิเกี่ยวกับที่ดิน

*ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินเจรจาไกล่เกลี่ยในเบื้องต้น เท่าที่ไม่ขัดแย้งกับกฎหมายและระเบียบเพื่อระงับข้อพิพาทอันมี หรืออาจจะมีขึ้นในอนาคตให้ยุติ เพื่อไม่ให้เป็นการระแगेเกษตรกรที่จะต้องฟ้องคดีกันเอง

*ในกรณีไม่สามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ส.ป.ก.จังหวัดควรต้องชี้ขาดข้อพิพาทตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ชนิดของความขัดแย้ง

Model by Moor, 1968 , (อ้างอิง วันชัย-รัตนภรณ์ วัฒนศักดิ์, 2545, หน้า 39)

วิธีการระงับข้อพิพาท

- การเจรจาต่อรอง
- การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- อนุญาโตตุลาการ
- การดำเนินคดีในศาล

การเจรจา (Negotiation) คืออะไร?

- การหาวิธีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข้อพิพาท เพื่อหาหนทางยุติข้อพิพาทระหว่างกัน

การฟังอย่างตั้งใจ

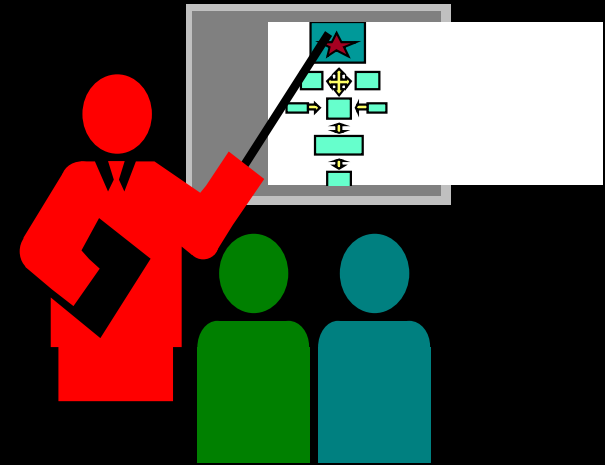
1. ไม่พูดขณะฟัง

2. สบตา

3. พยักหน้า , ส่งเสียง เออ! ออ!

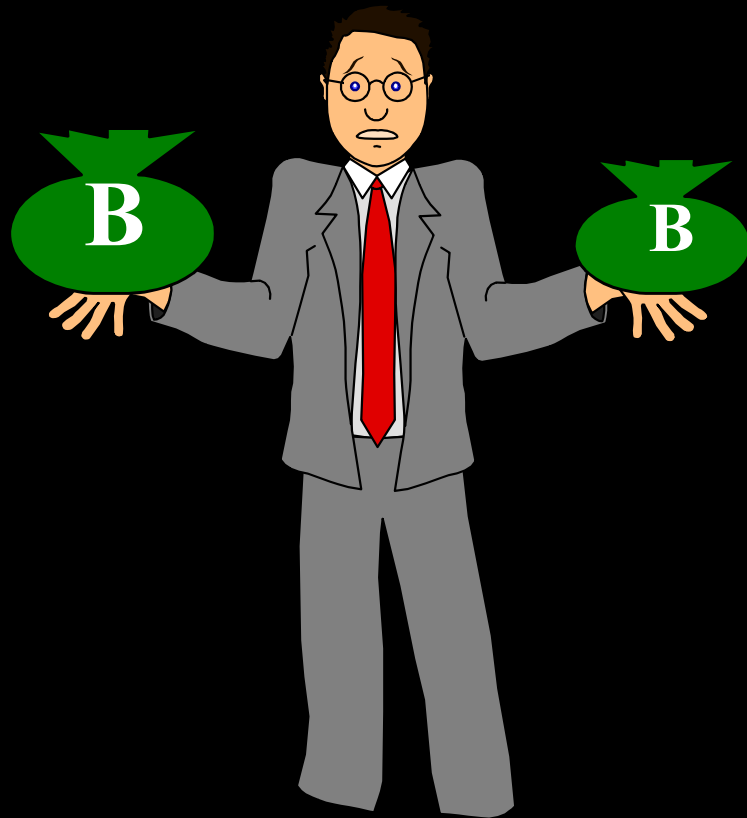
4. **PARAPHRASING (Substance + Feeling)** การกล่าวทวน (เนื้อหาและความรู้สึก)

5. ถามคำถาม / ตอบคำถาม

Interests **VS.** Position

ระหว่างจุดสนใจ กับ จุดยืน

การเจรจาที่มีหลักการ

(การเจรจาโดยยึดจุดสนใจหรือประโยชน์ร่วม ไม่ใช่จุดยืน)

- 1. แยกคนออกจากปัญหา
- 2. มุ่งประเด็น จุดสนใจหรือความต้องการไม่ใช่จุดยืน
- 3. สร้างทางเลือกหลายทางเพื่อพิจารณาผลประโยชน์ร่วม
- 4. มุ่งที่จะให้มีการใช้เกณฑ์ที่วัดได้ในการวัดทางออกอย่างยุติธรรม

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (Mediation) คืออะไร ?

“ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นกระบวนการระงับข้อพิพาทโดยมีบุคคลที่สามซึ่งเป็นคนกลางทำหน้าที่ช่วยเหลือคู่พิพาท ในการพยายามเจรจาต่อรองเพื่อให้บรรลุข้อตกลงร่วมกัน ”

คุณสมบัติที่สำคัญของผู้ใกล้เกลี่ยมีอะไรบ้าง ?

- เป็นกลาง
- มีความเมตตาที่จะช่วยให้คู่พิพาท
- มีทักษะในการสื่อสารที่ดี
- เป็นผู้ฟังที่ดีและพร้อมจะทำความเข้าใจผู้อื่น
- มีความอดทนอดกลั้น
- มีความรอบรู้พอสมควร
- มีความคิดสร้างสรรค์

บทบาทที่สำคัญของผู้ไกล่เกลี่ยคืออะไร ?

- ช่วยคู่พิพาทมีโอกาสนำข้อในเรื่องที่พิพาทอีกครั้ง
- ช่วยประสานความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน
- ช่วยลดทอนประเด็นที่พิพาทและความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์
- ช่วยสำรวจทางเลือกในการระงับข้อพิพาทที่เป็นไปได้
- ช่วยประสานประโยชน์ให้ทั้งสองฝ่ายรู้สึกว่าการระงับข้อพิพาทจะเป็นประโยชน์แก่ตน
- รับผิดชอบต่อกระบวนการ
- ไม่รับผิดชอบต่อผล

การไถ่เกดีย์ Step by Step

1. การเปิดการเตรียมความพร้อม
2. การไถ่เกดีย์
3. การรวบรวมข้อมูลและค้นหาความต้องการที่แท้จริง
4. การรวบรวมทางออก
5. การหาข้อตกลงและปิดการไถ่เกดีย์

ลักษณะของสัญญาประนีประนอมยอมความ

1. ต้องมีคู่สัญญาสองฝ่าย

ก. ต้องมีคู่สัญญา

ข. วัตถุประสงค์ต้องชอบด้วยกฎหมาย

ค. คู่สัญญามีความสามารถในการทำสัญญา

ง. การแสดงเจตนาไม่บกพร่อง

ลักษณะของสัญญาประนีประนอมยอมความ (ต่อ)

2. เป็นสัญญาเพื่อระงับข้อพิพาท

ก. ซึ่งจะมีขึ้น

ข. ซึ่งมีอยู่

3. เป็นสัญญาที่คู่สัญญาต่างยอมผ่อนผันให้แก่อีกกัน

4. เป็นสัญญาต่างตอบแทน

ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ

1. ทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้น
ระงับสิ้นไป
2. ทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงใน
สัญญาประนีประนอมยอมความ

จริยธรรมสำหรับผู้ไกลเกลี่ย

- การไม่เป็นผู้ตัดสิน
- การเป็นกลาง
- การรักษาความลับ

Best Alternative To a Negotiated Agreement :BATNA

ทางเลือกที่ดีที่สุดแทนการตกลงจากการ
ไกล่เกลี่ย : ทดตก

กระบวนการอนุญาโตตุลาการ (Arbitration) คืออะไร?

- กระบวนการระงับข้อพิพาท ด้วยการให้คนกลางเข้ามาทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ซึ่ง “คำชี้ขาด (Award)” จะมีผลผูกพันคู่พิพาทให้ต้องปฏิบัติตาม

ADR Spectrum

(Alternative Dispute Resolution Office)

การเจรจา

ไกล่เกลี่ย

อนุญาโตตุลาการ

ฟ้องศาล

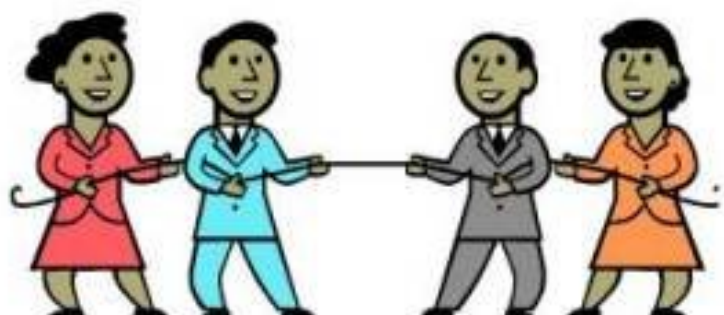
ข้อเปรียบเทียบ

	การเจรจา	ไถ่เกวี่	อนุญาตตุลาการ	ฟ้องศาล
ความรวดเร็ว	✓✓✓✓	✓✓✓	✓✓	✓
ประหยัด	✓✓✓✓	✓✓✓	✓	✓✓
ความลับ	✓✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓
ความเชี่ยวชาญ	✓	✓✓✓✓	✓✓✓✓	✓✓
การเป็นที่ยุติ	✓	✓✓	✓✓✓✓	✓✓✓✓

ตารางที่ 1 กระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหาข้อพิพาท และผลแห่งการตัดสินใจ

กระบวนการที่ใช้ Process	ผู้ตัดสินใจ Decision - making	ผลการตัดสินใจ Result
- ใช้ความรุนแรง (Violence / Fight)	- ผู้ชนะ (The Winner)	- แพ้ - ชนะ (Win - Lose)
- ใช้การเผชิญหน้าประท้วงอย่างสันติ (Non-Violence Direct Acton or Civil Disobedience) อารยะขัดขืน	- ผู้ชนะ (The Winner)	- แพ้ - ชนะ (Win - Lose)
- ใช้การบัญญัติกฎหมาย (Legislation)	- สถานิติบัญญัติ (The Legislature)	- แพ้ - ชนะ (Win - Lose)
- ใช้การฟ้องร้อง (Litigation)	- ศาล (The Court)	- แพ้ - ชนะ (Win - Lose)
- ใช้อนุญาโตตุลาการตัดสิน (Arbitration)	- อนุญาโตตุลาการ (Arbitrator)	- แพ้ - ชนะ (Win - Lose)
- ใช้การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง (Mediation)	- คู่กรณี (The parties)	- ชนะ - ชนะ (Win - Win)
- ใช้การเจรจาไกล่เกลี่ย (Negotiation)	- คู่กรณี (The parties)	- ชนะ - ชนะ (Win - Win)
- ใช้การหลีกเลี่ยงปัญหา (Avoidance / Flight)	-	- คงสภาพเดิม (Status quo)

บุคคลหรือองค์กรที่กฎหมายกำหนด
ให้มีบทบาท ในการใกล้เคียง
ข้อพิพาทในชุมชน

ผู้ไกล่เกลี่ย
ผู้ใหญ่บ้าน

การจัดการความ
ขัดแย้ง
โดยรัฐ

ผู้จัดการความ
ขัดแย้ง
หมอผี, หมอ
พิธีกรรม

ผู้ไกล่เกลี่ย
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ไกล่เกลี่ย
คณะกรรมการ
หมู่บ้าน

ผู้ไกล่เกลี่ย
ตัวแทนตระกูล

กรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชน ปัจเจก-ปัจเจก, ปัจเจก-กลุ่ม, กลุ่ม - กลุ่ม

คณะกรรมการหมู่บ้าน

- ข้อบังคับ มท.ว่าด้วยการปฏิบัติงานประณีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530
 - 1. ลักษณะของข้อพิพาทที่จะทำการประณีประนอม
 - 2. วิธีประนอมข้อพิพาท
 - 3. การบันทึกหลักฐานในการประนอมข้อพิพาท
(สัญญาประณีประนอมยอมความ และแบบรายงานประณีประนอมข้อพิพาท)

คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน

อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

- พ.ร.บ.จัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522
- ให้คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. มีหน้าที่ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างราษฎรในหมู่บ้านเกี่ยวกับความแพ่ง เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความยุติธรรม เมื่อได้ดำเนินการอย่างใดแล้ว ให้รายงานให้นายอำเภอทราบ

นายอำเภอ

- พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ม.108 ประกอบข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบความแพ้ในอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ พ.ศ. 2528
- พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ม. 87
 - * บัญญัติว่า “ กรรมการอำเภอต้องให้ราษฎรที่มีกิจธุระหาได้ทุกเมื่อ ถ้าราษฎรมาร้องทุกข์อย่างใด ซึ่งกรรมการอำเภอควรช่วยได้ต้องช่วยตามสมควร ”
 - * เมื่อใกล้เกลี่ยประนีประนอมยอมความกันแล้ว เพื่อให้ข้อพิพาทระงับลงก็ให้จัดทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 850

พระราชบัญญัติระเบียบ

บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

- มาตรา 61/1 ให้อำเภอมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตอำเภอ ดังต่อไปนี้

4) โกล่เกลี่ยหรือจัดให้มีการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม ตามมาตรา 61/2 และมาตรา 61/3

สวัสดี